

ERZSÉBET KÁTOLY KÉKESD SZELLŐ

EGYSÉGES TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYZETÉRTÉKELÉS

**ERSZÉBET, KÁTOLY,
KÉKESD, SZELLŐ**

**EGYSÉGES
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE**

HELYZETÉRTÉKELÉS

Készítette a

PÉCSÉPTERV STÚDIÓ
2004-ben

Vezető tervező: Csaba Gyula
TT-1-02-0034

Munkatárs: Béres Gábor településmérnök
Farkas László településmérnök

TARTALOMJEGYZÉK

Adottságok	3
Földrajzi hely	3
Természeti erőforrások, tájhasználat	3
A környezet állapota	4
A községek rövid története	4
Az épített örökség	5
Infrastruktúra	8
Közlekedés	8
Közművek	8
Humán infrastruktúra	11
Településközi kapcsolatok	11
Társadalmi gazdasági viszonyok	12
Feszültségek	14
Tájhasználati konfliktusok	14
A beépítés konfliktusai	14
Környezetvédelmi konfliktusok	15
Korlátok	18
A jövőt befolyásoló hatások és törekvések	18
Külső hatások	18
Önkormányzati, tulajdonosi szándékok	19

MELLÉKLETEK

Népesedési, népmozgalmi adatok
Munkanélküliség

ADOTTSÁGOK

Földrajzi hely

A címben szereplő települési kör Pécstől 20 kilométerre keletre található a Mecsek tájegység és a Geresdi Domság tájegység határánál.

A térség közlekedésföldrajzi helyzetét a Pécsvárad és Szederkény közötti összekötőút határozza meg, mely a 6-os számú főút és az 57-es út között teremt összeköttetést.

A táj felszíne erősen tagolt. A területet a Dunába ömlő Karasica és számos patak szeli át. Az alapkőzet ezen a területen a gránit és arra rakódott üledékes kőzetek. Megtalálható itt a barna erdőtalaj és a nyers öntéstalaj.

A terület tagoltságából eredően változatos mikroklímával rendelkezik, keleti és nyugati kitétséggű lejtők váltják egymást, vízkészlete közepesnek mondható.

Természeti erőforrások, tájhasználat

A települések *termőterületei* 13-15 aranykorona értékűek amely közepes, illetve annál gyengébb termőképességet takar.

Jelentős *természeti értékek* találhatók a területen. A Nagypalli-vízfolyás, a Pécsvárad-patak és a Karasica környezetében lévő vizes élőhelyeket természeti területként tartják nyilván és részei az országos ökológiai hálózatnak is. Az ökológiai folyosó az egymástól elszigetelt élőhelyek között teremt kapcsolatot.

Kékesd északi területei a „Felső szőlők” nevű dűlő a Natura 2000 terület része. Az Európai Unió Natura 2000 hálózata, amelynek jogi alapját Élőhely-, és Madárvédelmi Irányelvek képezik. Az előírások értelmében a populációk és élőhelyeik védelmét biztosítani kell, a területhasználatokat extenzív irányba kell változtatni, amelyhez a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának engedélye szükséges.

A településrendezési tervek készítésénél figyelembe kell venni azt, hogy az Országos Területrendezési Terv által meghatározott ökológiai hálózatok övezete beépítésre szánt területté nem minősíthető.

A természetvédelmi oltalomban részesülő területeken az erdők elsődleges rendeltetése védelmi kell legyen, melynek értelmében a körzeti erdőtervek is módosításra kerülnek.

Erzsébet, Szellő és Kátoly nyugati és keleti határában a szántóterületek dominálnak. A terep tagoltsága miatt a szélerózió talajromboló tevékenysége - a kékesdi Sík nevű részt leszámítva - csak kevésbé jelentős.

A Bányakapitányság nyilvántartása szerint Kékesd közigazgatási területét érintő kavics, homok, gránit kutatási engedély van érvényben.

A környezet állapota

Mind a négy település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védeltsége szempontjából a szennyeződéserzékenység alapján érzékeny területen helyezkedik el,

A hulladékok elszállítása a harkányi hulladéklerakó telepre heti gyakorisággal történik. Ezt a feladatot a Kaposvári Városgazdálkodási Rt. látja el.

Erzsébeten és Kékesden létezik egy-egy felszámolt, földtakarással megszüntetett hulladéklerakó telep.

Egy felhagyott, zárt dögkút található Kékesd és Erzsébet települések határterületén a település déli bejárata közelében.

A gázvezeték 2003. évben került kiépítésre Kékesden és Szellőn.

A csapadékvíz elvezetés Szellő kivételével a települések teljes területén megoldott. Nagyobb esőzések alkalmával azonban a vízfolyások elöntik a községek kertjeit, mely kora tavasszal és az őszi évszakokban a helyi lakosság számára problémát, illetve konkrét károkat okoz.

Az országút okozta zajhatások Erzsébeten és Szellőn egyre nagyobb mértékben terhelik a helyi lakosságot, így panaszt okoz a településen átmenő közúti forgalom növekedése, amelyben jelentősen megnőtt a nehézgépjárművek forgalmának aránya.

A települések rövid története

Erzsébet az őskortól kezdve lakott település. A középkorban közlekedési csomóponttá vált. A nevét Szent Erzsébetről, templomának védőszentjéről kapta. A középkori román temploma helyére 1774-ben barokk templom épült. A török

uralom alatt elnéptelenedett. 1710-től mint Püspökszenterzsébet ismert, és 1741-ben német telepesek érkeztek. A XVIII. Század elején malomközponttá vált.

Kékesdet említő első írásos emlék 1290-ből származik, amelyben Keykug néven szerepelt. Egy ideig Tótkékesként említették. A középkorban a pécsváradi apátság birtoka volt. 1656-ban nyolc évig húzódó perben szerezte vissza a falut a pécsváradi Bertók apát a pécsi püspökségtől. 1686-tól a település földesura a délszláv Kararity Mihály, majd 1696-tól ismét a pécsváradi apátságé lett. A török hódoltság idején is lakott falu volt. A XVII. Században rácok települtek ide, akik a felszabadító harcok után elkötöztek. A falu neve 1687-ben Racz Kekes volt, a XVIII. Században lakossága ismét magyar lett.

Kátolyt az első írásos emlékek 1296-ban Katlh néven említik, amely ekkor Lőrinc nádor fiaé volt, akinek Máriakéménden állt várközpontja. Az Anjouk korában Katul néven szerepelt. A település a XVI. század közepén a pécsi püspökség birtokának része volt. A török uralom alól az 1680-as években szabadult fel, ekkor katolikus délszlávok lakták. Az 1695-96-os kincstári összeírás szerint a pécsváradi apátság birtoka volt, majd 1702-től ismét a pécsi püspökségé. 1780 körül a sokac lakossága mellé németek, a XIX. század első felében pedig magyarok kezdtek letelepedni. Az 1945 után kitelepített németek helyére a Felvidékről és Erdélyből érkeztek családok.

Szellőt mint a pécs-pécsváradi borkereskedés útvonalának egyik állomását jegyezték. A falu még a török időköt is átvészelt és folyamatosan lakott hely volt. Feltételezések szerint a falu a nevét már az Árpád-korban megkaphatta, akár a szláv falu (szelo) formából levezetve is.

Az épített örökség

Erzsébeten a barokk stílusú római katolikus templom és a szomszédos XIX. századi fatorony, Szellőn a kő harangtorony és mellette álló kökereszt, Kátolyban a Petz-féle vízimalom országosan védett műemlék.

A községek épített környezete többnyire még a hagyományos formavilágot tükrözi, annak ellenére, hogy az elmúlt fél évszázad alatt – a feltétlenül szükségesen túl – a korszerűsítések jegyében végzett átalakítások már jelentősen megváltoztatták az épületek egy részének homlokzatát, olykor tömegét is. A hagyományos formájú épületek méretétől, jellegétől, arányaitól egyaránt idegen ablakok (pl.: 3-as ablak, külső redőny szekrényes ablak) ajtó beépítésével az égetett cseréptetők fedőanyagának megváltoztatásával (pl.: pala, hullámpala, műanyag és fémlemez, műanyagzsindely, stb.) a kőporos vakolatok megjelenésével egyidejűleg eltűnt a

megjelenésével egyidejűleg eltűnt a mivesnek mondható épülettagezatok, díszítőelemek egy része, és így ezek az épületek szegényessé, egyhangúvá váltak és egyben szegényesebbé tették a település arcát is.

Fontos e tekintetben, hogy elkerülhető legyen az épületek felújítása során a homlokzatok leegyszerűsítése, a vakolatdíszek eltávolítása, egy-egy jelentéktelennek tűnő részlet, mint egy jellegzetesen átforduló gazdasági épület, tömör falazott kerítés, tornác, kovácsoltvas kapu, kerítés, vagy mives asztalos munkával készült kapu, ajtó, ablak, csere helyetti helyreállítása, az eredeti vagy ezt legjobban megközelítő anyag használata, pl. tetőfedőanyagoknál.

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KÖRNYEZETALAKÍTÁS

A terület- és településrendezési tervezés általános célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Erzsébet település szerkezeti tervéhez és helyi építési szabályzatához végzett környezetvédelmi vizsgálatok célja, hogy a terület felhasználások, a településen kialakítható létesítmények és azok funkciói, valamint a megfelelő infrastruktúra biztosítása révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy:

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezet használatát az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés) elleni hatékony védelemmel kell megvalósítani.

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

A település az ember életének közvetlen élettere. A településen a környezeti hatások integrálódnak, összegzetten jelennek meg, természetesen a települési sajátosságok által befolyásoltan.

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés közvetlenül befolyásolja a település és környéke környezeti minőségét. A településkörnyék ezért a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése a településsel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaságvédelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékkezelés) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

Erzsébet község lélekszáma 336 fő, mely 120 háztartásban él. A település belterülete 43 ha, külterülete 932 ha (Forrás: Baranya Megye Kézikönyve: 1. kötet).

A község Baranya megye K-ÉK-i részén található, a 6-os és a Pécs- mohácsi 57-es közlekedési utak Pécsvárad és Szederkény között összekötő 571. számú műút mentén, Péctől 25 km-re. Földrajzi értelemben a terület a Keleti-Mecsek lábánál, a Zengő alján, részben a Karasica völgyében, részben két kisebb patak (Nagypalli-patak, Karasica vízfolyás) által határolt dombháton terül el. Szomszédos települései Kékesd, Szellő, Berkesd, Szilágy, Pécsvárad, Fazekasboda.

Kistótfalu Vokányból autóbusszal közelíthető meg. A Vokányt Kistótfaluvval összekötő út rendkívül rossz minőségű. A legközelebbi vasútállomás Vokányban található, mely része a Pécs-Villány-Mohács vasútvonalnak. A vasút nagymértékben oldotta a település zártságát, hiszen Kistótfalu zsáktelepülés, rajta átmenő forgalom nincs.

A települési környezet vizsgálata alapján a következő megállapításokat rögzíthetjük:

- A település vízellátását a Dunántúli Regionális Vízmű Rt. biztosítja a Szederkényi kútból, illetve a Duna vízből. A vezetékes ivóvíz hálózat kiépítésére 1986-ban került sor, ebből a szempontból a település lefedettsége 100 %-os. A vízbázis nem sérülékeny, így a 123/1997 (VII. 18.) Korm. rendelet korlátozásai a területhasználatokat közvetlenül nem befolyásolják.
- A községi kutakat öntözésre és – kisebb részben – az állatok itatására használják. A településen nagyüzemi állattartás nem folyik, a helyi lakosság körében a háztáji állattartás minimálisnak mondható.
- A település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védeltsége szempontjából a szennyeződésérzékenység alapján *érzékeny területen* helyezkedik el, a 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet besorolási elve szerint. Erre tekintettel fokozott műszaki védelmet kell biztosítani az építmények létesítésekor és a tevékenységek végzésekor.

A településen a Nagypalli-patak és a Karasica vízfolyások folynak keresztül.

- Szennyvízközmű hálózattal nem rendelkezik a község. A szennyvízközmű kiépítése szerepel a helyi önkormányzat tervei között, azonban megvalósíthatóság részletes kidolgozására még nem került sor. Jelenleg a folyékony kommunális hulladék

gyűjtése háztartásonként, aknás rendszerrel történik. Elszállítását igény szerint vállalkozó végzi, aki Pécsvárad községben kijelölt szennyvízürítő telepre szállít.

- A települési és egyéb szilárd hulladékok ártalmatlanítására a községben közvetlenül nincs lehetőség, ennek gyűjtése kommunális hulladékgyűjtőkben, elszállítása harkányi hulladéklerakó telepre heti gyakorisággal történik. Ezt a feladatot a Kaposvári Városgazdálkodási Rt. látja el.

A szelektíven gyűjtött veszélyes-, lom-, műanyag- és papírhulladékot évente több alkalommal előre meghatározott (meghirdetett) napokon elszállítják.

Építkezések jellemzően nem folynak a községben, a helyi önkormányzat építési telkek kijelölését nem tervezi. Így lakossági és egyéb építési törmelék keletkezése nem jellemző. A meglévő házak bővítése, újítása alkalmával a helyi lakosság konténert rendel és elszállíttatja a keletkező építési hulladékokat.

Illegális hulladéklerakó jelenleg nincs használatban a településen, azonban létezik egy felszámolt, földtakarással megszüntetett hulladéklerakó telep.

Egy felhagyott, zárt döngút található Kékesd és Erzsébet települések határterületén hrsz: 0103), a település déli bejárata közelében.

- A csapadékvíz elvezetés a település teljes területén megoldott. Az e célra kialakított, jelenleg meglévő nyílt árokrendszer az egész települést érinti, melynek kb. 90 %-a burkolt felületű. A csapadékvíz elvezető árkokat a helyi önkormányzat rendszeresen tisztíttatja, jókarban tartása megoldott. Nagyobb esőzések alkalmával azonban a Nagypalli vízfolyás előnti a község kertjeit, mely kora tavasszal és az őszi évszakokban a helyi lakosság számára problémát, illetve konkrét károkat okoz. Szükséges lenne a medertisztítás, amelyre azonban nehezen tud az önkormányzat forrást biztosítani.
- Hulladékgazdálkodási tervvel a település nem rendelkezik.
- A lakosság a fűtéshez nagyrészt fa tüzelőanyagot használ. 2004-ben építették ki a településen a gázvezeték, a 120 háztartásból 98 házhoz kerültek a vezeték csonkjai. A 98 háztartás harmada kötött azonban csak rá a hálózatra.
- A közintézmények fűtéséhez földgázt (kivéve az iskola) használnak. A hőtermelő berendezések teljesítménye nem haladja meg a 140 kW-ot, így a módosított 21/2001. (II. 14.) Kormányrendelet alapján azok kéményei nem minősülnek bejelentésre köteles pontforrásnak.
- A település megközelítése minden irányból megfelelő, a közúthálózat kiépített, belső úthálózata szintén megfelelő. Vasúti kapcsolattal nem rendelkezik a község,

a környező falvak és városok autóbusszal jól megközelíthetőek. A tömegközlekedés autóbusszal, a Pécs, Pécsvárad, illetve Mohács járatokkal lehetséges. A Pécsvárad és Máriakéméni iskolákba a Pécsi Volán Rt. járataival lehet eljutni. Az autóbuszok napi 10-15 járat/nap gyakorisággal közlekednek.

- Az országút okozta zajhatások egyre nagyobb mértékben terhelik a helyi lakosságot, így panaszt okoz a településen átmenő közúti forgalom növekedése, amelyben jelentősen megnőtt a nehézgépjárművek forgalmának aránya.
- A településen két élelmiszer, illetve egy italbolt található. Saját házi orvosi rendelővel rendelkezik a község, akihez környező 3 település lakosai egyaránt tartoznak. A településen működik továbbá egy három osztályos iskola, óvoda, polgármesteri hivatal és konyha.
- A munkanélküliség a helyi lakosokra nem jellemző, 2 fő munkanélküli segélyben részesül. A lakosság egy részét a Szederkényi ODW Electric Kft., kisebb részét a helyi önkormányzat foglalkoztatja, továbbá Pécsvárad is kínál munkalehetőséget az itt élők számára. A lakosság azonban idősebb korosztályból tevődik össze, a település előregedett, a nyugdíjasok száma jelenleg 120-130 fő.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Erzsébet település fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a szennyvízközmű megépítése, a levegőminőség a földgázvezetékre való 100 %-os rácsatlakozással lenne javítható. A közlekedésből adódó problémák kiküszöbölésére a nehézgépjármű forgalom elterelése (pl. súlykorlátozással) lenne a megoldás.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint **a települési önkormányzatoknak környezetvédelmi programot kell készíteni**, majd a képviselő-testületnek elfogadni és végrehajtani, végrehajtatni. A program kidolgozása vizsgálataink idején már megkezdődött.

A program készítése során kiemelt figyelmet fordítanak a csapadékvíz-elvezető árokrendszer fejlesztésére, a szennyvízközmű megvalósításának realizálására, illetve az átmeneti időszakra vonatkozóan a szakszerű közműpótló megoldások alkalmazására.

A levegőminőség kedvező állapotának megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes gáz felhasználás támogatására, mely egy időben a fatüzelésből származó szilárd hulladékok keletkezésének megszüntetését is eredményezi.

További kiemelt feladat a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon történő ártalmatlanítása, lerakása, hasznosításának hosszú távú megoldása. El kell készíteni a település hulladékgyűjtési tervét.

Megjegyezzük, hogy nem elegendő az önálló környezetvédelmi program önmagában való megalkotása, hanem szükséges a programban szereplő felvetések alapján intézkedési terv rögzítése és a költségvetéssel összhangban a cselekvési program határidőre való végrehajtása.

TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELEM

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága a rendezési tervvel kapcsolatosan előzetes állásfoglalást adott ki. Tájékoztatásuk és állásfoglalásuk az alábbiakban kerül rögzítésre:

Erzsébet település rendezési terve *országos védelemre tervezett (Tenkes-hegy Természetvédelmi Terület), „ex-lege” védett területet (értéket), ún. Natura 2000’ területeket, valamint Igazgatóságunk által kataszterezett természeti területeket, továbbá érzékeny természeti területeket, egyedi tájértékeket és ökológiai (zöld) folyosókat érint, érinthet.*

- *Összefüggésben a komplex mezo (épített környezet; épített, művi környezeti elemek, együttesek) és makro környezeti természetes geomorfológiai, flórális, művi táj /környezeti -elemek együttesek szabályozással szabályozási részkategóriákkal elvekkel, jogszabályi előírásokkal, szakmai szabályokkal, szabványokkal; általánosságban a következő természet- és tájvédelmi rendelkezésekre kérünk még külön figyelemmel lenni a településrendezés természet- és tájvédelmi, illetve tájrendezési, környezetalakítási ún. „kötelező alátámasztó” és szabályozási munkarészeinek, egyáltalán az RT „Jóváhagyandó” munkarészeinek készítése során:*

a., Az 1994. évi LV. tv. szerinti („természet-közeli állapotú, természet-közeli vegetáció”) rét, legelő /gyep/, nádas, erdő, fásított terület földrészlet „művelési ágak” változtatásának elkerülése, lehetőségek szerinti maximális megtartása (ökológiai, látványi értékű természetes, természet-közeli „zöldfelületi struktúrák” megóvásai), szükséges (l.: 1996. évi LIII. tv. 6. § (21., 16 § (1). (3). (4). (5))

b., Országosan védett (l.: 1996 évi LIII. Törvény 28., 29., 30., 31., 32., 33., 35. §) országos védelemre tervezett természetvédelmi terület földrészetek „természet-közeli állapotú” művelési (pld. erdő) ága nem változtatható meg, illetve lásd a 1996. évi LIII. tv. 7. § (2) d. előírásait - további külön előzetes egyeztetést kell tartani Igazgatóságunkkal e tekintetben.

Fokozottan védett természetvédelmi terület (l.: 1997. évi CXLI. tv. III. f. vhr. 50. § (7)) művelésbe nem vonható, illetve szintén külön előzetes egyeztetést kell tartani Igazgatóságunkkal minderről. Lásd még ide („a., b.” pontok) vonatkozóan a 1996. évi LIII. tv. 7. § (2) c., (3), 37. § (5), 39. § (1). és a 109/1999. (XII. 29.) FVM r. előírásait is.

c., Nem önálló terület-felhasználási egységet képező (pld. a mód. 253/1997. évi (XII. 20.) Korm. r. 28. §. „erdőterület”, 29. §, mezőgazdasági területen belül; „legelő művelési águ földrészetek”), illetve nem a jelen állásfoglalás ”a”-ban taglalt művelési ágakban nyilvántartott, a szántó művelési águ földrészeteket elválasztó, tagosító, cserjés gyep /mezsgyék is/, erdősáv, fásoros, és erdőfolt földrészetek /”természet-közeli zöldfelület sávok”/- bio-diverzitás fennmaradás végett; mint egyfajta ökológiai folyosók, ks-biotópok, természetes élőhelyek, egyben tájtagoló, természeti térhatást adó, fokozó természeti /flórális/ tájelemek, együttesek - megtartásának, fenntartásának természetvédelmi célzatú követelménye mondhatni elengedhetetlen. Azaz; a mezőgazdasági terület-felhasználási egységeken belül, a szántó művelési águ földrészetek táblásításának lehetőség szerinti elkerülése, extenzív gazdálkodási módok alkalmazásának lehetőségei /új, elsősorban őshonos fafajokból „mezővédő” erdősávok, fásorok telepítésével is/. (1996. évi LIII. tv. 7. § (1), (2) c., h., 16. § (1), 17. § (1). (3).).

d., Különösen a /védett/ természeti területen lévő erdőre (mint a legmagasabb szintű, legösszetettebb szárazföldi ökológiai rendszerre) vonatkozó természet-védelmi célzatú előírások: l.: 1996. évi LIII. tv. 16. § (3). 32., 33. §. Lásd az 1996. évi LIV. tv. 15., 16., 17., 18., 19. §, és a 1110/2004. (X.27.) Korm. határozat („a Nemzeti Erdőprogramról, 2006-2015”) 4. célprogramját is.

e., Belterületi, beépítésre szánt területek, földrészetek /telkek/ zöldfelületeinek és a zöldterületek esetében: a mód. 253/1997. (XII. 20.) Korm. r. 9., 25. §. és a szerkesztői alkalmazási jegyzetekben, valamint a 27. § -bén foglaltak betartása.

Új beépítésre (esetleg a korábbi beépítések újraszabályozása esetében is) szánt területek esetében, a 253/1997. (XII. 20.) Korm. r. (továbbiakban OTÉK) 25. § előírásain túl; a beépített-

ség mértékét - lehetőségekhez mérten - kérjük minimalizálni, a zöldfelületek mértékét (zöldfelületi arányt) kérjük maximalizálni, látványában igényes zöldfelületi formarend, megfelelő faj összetételű, minőségi növényállomány kialakításának, telepítésének lehetséges előírásával /növénytelepítési előírások/. Lásd idevonatkozóan még, az OTÉK 42. § (7) /általánosságban, az un. közlekedési zöldfelületeknek is, a lehetséges növelése/, 45. § (1) előírásait is.

f., Épített környezet, mint művi tájelem együttesek tekintetében; az 1997. évi LXXVIII. tv. 8 § d. e. 31 § (2) a. „, OTÉK 31. § (1). 50. § (2). előírásainak „kiemelt alkalmazása, betartása”. Lásd még ide vonatkozóan, a fentebb említett, a belterületbe vonására vonatkozó jogszabályi előírásokat is (1996. évi LIII. tv. 7. § (3), 37. § (5). 54. § (3), (4).).

g., Az OTÉK 7. § (5) 2.,3. -ra hivatkozással - elsősorban az új beépítésre tervezett területek, illetve külterületi építmény elhelyezés, telek beépítés szabályozás esetében -, javasoljuk szabályozni a „látszó” építőanyag használatot (pld. tetőhéjazat típus), épület esetében a „primer” tetőformát, tetőidomot (műszaki, építészeti táji térrendszer, építmény - táj viszony, építészeti formálással fogékonyság a befogadó táji közeg iránt, lépték, mérték, arány tartás, természeti, művi tájalkotó, épített környezeti elemek, együttesek, azaz geomorfológia-lokális zöldfelületi formarend, építmények lehetséges látványi konzonanciája, táji miliő, illetve „középtáj, kistáj” látványi sokféleségében egyfajta vizuál esztétikai rend képzés a településrendezés eszközeivel /is/, építészeti hagyományok, „megművelt kultúr-táji” hagyományok figyelembe vétele, település, táj, a makro környezet gazdasági, ökológiai, esztétikai egyensúlya -l.: 1996. évi LIII. tv. 7. § (2) a... c., h.. 1997. évi LXXVIII. tv. 7. § (3), 8§ d.e.). Lásd ide vonatkozóan még; MSZ-13-202, MSZ 20376-1, MSZ 20379, MSZ 20380, MSZ 20372 előírásait is.

h., Javasoljuk szabályozni a külterületi reklámtáblák elhelyezését (pld. szántó művelési ágú földrészleteken). A mód. 46/1997. (XII. 29.) KTM r. 9. § (1) cd., pont építési telekre szabályozza e táblák elhelyezését. A „telkekkel” (l: mód. 1997. évi LXXVIII. tv. 2. § 6., és 22. definiókat; a „szántó” földrészlet is „telek”, vagy telkek csoportja!) nem foglalkozik a jogszabály. Az óriás reklámtáblák általában zavaró művi tájelemként táruznak fel a mezőgazdasági terület felhasználási egységek, pld. szántó, gyepl művelési ágú egyes telkein, így azt építési engedély köteles tevékenységnek kell (kellene) nyilvánítani {l.: mód. 46/1997. (XII. 29.) KTM r. (1) k., 1996. évi. LIII. tv. 7. § (2) a., c..).

i., Ahol az OTÉK 38. § (1) szerint nem kell védőterületet /övezetet/ kialakítani, azonban látványában zavaró indrusztlis pld. külterületi agrár-ipari létesítmény valósítható meg (pld. szárító, silótorony), javasolt /öshonos fajokból/ „látványi” véderdő sáv /majorfásítás/ telepítés előírása, részleges „zöldfelületi” takarás (tájkép-védelem) céljából (1.: 1996. évi LIII. tv. 7 § (2) a., 1997. évi LXXVIII. tv. 31. § (2) a.).

i/1., A 253/1997. (XII. 20.) Korm. r. /OTÉK/ 24. § (3) 6. szerinti különleges terület (terület-felhasználási egység) kijelölés tekintetében, különös gondossággal kell eljárni a táj-, természetvédelmi követelmények érvényre juttatása érdekében /1.: pld.: természeti területek élőhely védelmi követelményei/, illetve a: 1996. évi LIII. tv. 54. § (4)/ - nyilván lehetséges szintézisben az egyéb objektívításokra, adottságokra, műszaki követelményekre (pld. szélerőmű park; „széltérkép” szerinti kedvező megújuló /szél-/ energia „helyek” ...). Előzőek értelemszerűen vonatkoznak a hírközlés építményeinek elhelyezésére szolgáló terület (terület-felhasználási egység) kijelölésekre /OTÉK 26. § (1)/, ezen belül az un. távközlési építmények, antennatartó tornyok, szerkezetek (1.: 46/1997. (XII. 29.) KTM r. 7. § (2). 45/1997. (XII. 29.) KTM r. 13/A §) helyeinek meghatározására, kiválasztására. Lásd még ide vonatkozóan az „i.” pontot.

j., Helyi védett természetvédelmi területté nyilvánítás esetén a DDNP Igazgatóságot előzetesen meg kell keresni - a védettséget feloldani, csak a DDNP Igazgatóság véleménye alapján lehet (1.: 1996. évi LIII. tv. 24. § (4). 25. § (2).).

k., A módosított 2003. évi XXVI. tv. 12. /1) értelemszerű alpontok!/, 13., 14., 17., 18., 19., 20., 21. § -bán, 22. § (2) b., c., d. -bán foglaltakat, a megyei rendezési tervben analóg módon foglaltakat (1.: mód. 18/1998. (VI. 25.) KTM r. 3. sz. melléklet; „Védelmi célú övezetek; a.: Természet- és tájvédelmi célú övezetek”; tájképvédelmi terület övezete, táj rehabilitációt igénylő terület ..., orsz. Ökológiai hálózat, stb.). szintén kérjük értelemszerűen (kellő részletességgel kidolgozva) szerepeltetni az RT -ben.

Ide vonatkozóan lásd még, a 132/2003. (XII. 11.) OGY határozat (NKP-II) 3.5., 3.6., és 5.2., 5.4. fejezeteit.

l., Természetes geomorfológia, geológiai formációk, alakzatok, természetes növényállomány, lehetséges maximális megtartása, védelme érdekében (különösen az új beépítésre tervezett területek esetén), az OTÉK 45. § (1) előírásainak kiemelt betartatása, esetleg részletesebb

szabályozása szükséges. (Specifikumokra itt nem kitérve, de lásd pld. az 1993. évi XLVIII. tv., illetve lásd az 1996. évi LIII. tv. 7. § (2) f, 19. §, 20. §, 52. §).

l/1., Természetes vizek, vízfelületek /vizes élőhelyek; pld. patakok is/ vonatkozásában lásd az 1996. évi LIII. tv. 17. § (3). /l.: „c.” pontot is analógiában: kis vízfolyásokat kísérő fás. bokros zöldfelület „sávok” megőrzése, vízfolyások melletti fásítás telepítések/. 18. § előírásait.

m., Természeti területek, érzékeny természeti területek (l.: 1996. évi LIII. tv. 15. § (1)), illetve országosan védett, védelemre tervezett természetvédelmi területek (l.: 1996. évi LIII. tv. 28. §, és 14/1997. (V. 28.) KTM r.) vonatkozásában lásd még a 30/2001. (XII. 28.) KöM r., a 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM eü. r. alkalmazandó előírásait.

n., Az un. „ex-lege” természeti értékek /emlékek/ tekintetében, lásd az 1996. évi LIII. tv. 23. § (2). (3). (4), (5). 28. § (5) előírásait.

o., Az un. tájértékeket is tartalmaznia kell az RT -nek (l.: 1996. évi LIII. tv. 6. § (3), (5), MSZ 20381).

p., Az ökológiai /zöld/ folyosókra, illetve ökológiai hálózatra, érzékeny természeti területre, az 1996. évi LIII. tv. 53. § (3) vonatkozik.

A fent leírt természetvédelmi oltalomban részesülő területen folytatott tevékenységek megváltoztatásához a DDNP Igazgatóságának engedélye szükséges.,,

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy „erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület”. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni, és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor.

Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeit hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője joga-

sult kezdeményezni a változást), illetve a rendeltetés-változából fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30) FM rendelet rögzíti.

A TALAJ- ÉS A VIZEK VÉDELME

A Magyar Geológiai Szolgálat Dél-Dunántúli Területi Hivatalának területi ismertetése szerint a település területének földtani felépítése az alábbiakban jellemezhető:

A település felszínközeli rétegeit nagy területi elterjedésben és változó vastagságban pleisztocén korú, felszínmozgásos jelenségek kialakulására hajlamos, erózióra érzékeny kőzetlisztes összlet építi fel, kivéve a vízfolyásmedrek mélyebben fekvő, laza szerkezetű, holocén öntésképződményeit (agyag, iszap, homok, kavics), valamint a vízfolyásmedrek felszínre kerülő alsó- és felső pannóniai, idősebb korú (agyag, agyagmarga, homok) üledékeket.

A terület általános földtani felépítéséből, és morfológiájából következően a felszínmozgásos jelenségek kialakulására leginkább hajlamos területrészek az erózió érzékeny kőzetliszt változatokkal borított vízfolyásmedreket kísérő meredek völgyoldalak, egyéb völgyoldali területek, valamint a mesterséges emberi beavatkozások eredményeképpen létrejött bevágások, feltöltések, rézsűk, mélyutak környezete.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységgel kapcsolatos engedélyezési eljárásban az alábbi esetekben szükséges bevonni a Magyar Geológiai Szolgálatot:

- Négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartó szerkezetű épületeknél,
- a meredek, csúszásveszélyesnek ismert területek beépítésekor,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás),

a felsoroltakon túlmenően azon fontos esetekben, amikor a lakosság, a tervezők vagy az Önkormányzat az altalajjal összefüggésben kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságokat észlel.

Az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás a település közigazgatási területére vonatkozóan megkutatott ásványi nyersanyagot nem tart nyilván.

A Pécsi Bányakapitányság a következő szakhatósági állásfoglalást adta:

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

„Ásványi nyersanyag kitermelésével járó tevékenység (bányászat, tereprendezés, egyes építési tevékenységek, vízrendezés) csak érvényes bányászati, illetve külön jogszabály alapján kiadott hatósági engedély birtokában végezhető. Ezen tevékenységek végzéséhez a Bányakapitányság engedélye, illetve más hatóság engedélye esetén a Bányakapitányság szakhatósági állásfoglalása szükséges.”

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is. A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termelőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza. Az 1994. évi LV. Törvény 70. § (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70. § (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A Baranya Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, mint talajvédelmi hatóság állásfoglalása szerint amennyiben a terv mezőgazdasági művelésbe tartozó területeket is érint, érvényesek a termőföld védelmére vonatkozó 1994. évi LV. Tv. előírásai. Ez alapján az alábbi pontok figyelembe vételével kell a településrendezési tervet elkészíteni:

- 1. A fenti törvény 58. § -a alapján a „talaj védelme az állam és a földhasználó, illetve beruházó és üzemeltető közös feladata”.*
- 2. A településrendezési és talajvédelmi munkákat, valamint ezek hatását a környező mezőgazdasági területekre a földhasználó kötelezettségei (1994. évi LV. Tv. 61-69. §) alapján részletezni kell.*

3. Abban az esetben, ha a mezőgazdasági hasznosítású területet belterületbe vonnak, vagy a hasznosítástól eltérően használnak (időleges vagy végleges művelésből való kivonás) a következőket kell figyelembe venni a tervezésnél:

- A fenti törvény 44. § (1) alapján „Termőföldet más célú hasznosítással járó beruházás céljára csak kivételesen - elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybevételével – lehet használni.”
- „A szőlő, a gyümölcsös, az öntözésre berendezett és meliorált terület, valamint az átlagosnál jobb minőségű termőföld csak különösen indokolt esetben – a helyhez kötött beruházás céljára – vehető igénybe„, a fenti törvény 44. § (2) szerint.
- A termőföld más célú hasznosítására „az igénybevételt az indokolt szükségleteknek megfelelő legkisebb területre kell korlátozni” a tv. 44. § (3) értelmében.
- A fenti törvény 47. § (2) szerint „Beruházás esetén az elhelyezésre – a helyhez kötött beruházás és a hófogó erdősáv kivételével – több helyet (változatot) kell megjelölni. E rendelkezés szempontjából helyhez kötött beruházásnak kell tekinteni a meglévő létesítmény bővítését, közlekedési és közmű kapcsolatainak kiépítését, valamint a bányászati és az egyéb természeti kincsek kitermeléséhez szükséges létesítményt is”.
- Amennyiben a belterületbe vont külterület mezőgazdasági művelés alatt áll, ha a terület művelésből nincs kivonva, a használó köteles a termőföldet művelési ágának megfelelően termeléssel hasznosítani, vagy termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírásokat betartani (hasznosítási kötelezettség) a fenti törvény 36. § (1) alapján.

4. A fenti törvény 44. § (4) szerint belterületi, illetőleg beépítésre szánt területi felhasználásra kerülő területek folyamatosan, a településfejlesztés megvalósításától függően vonhatók belterületbe.

5. A 253/1997. Korm. rendelet 29. § alapján kell a mezőgazdasági terület beépíthetőségét meghatározni és engedélyezni.

6. A beruházásokkal, üzemeltetéssel, illetve a termőföld más célú hasznosításával kapcsolatos kötelezettségek alapján a termőföldön történő beruházásokhoz (a fent említett törvény 70. § (1) ugyanezen tv. 70. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a talajvédelmi hatóság hozzájárulását kérik a beruházási engedélyhez.

7. A településrendezési tervben vizsgálni kell, hogy a tervezett fejlesztések környezeti hatásai milyen befolyással vannak a szomszédos mezőgazdasági területekre (por-, gáz kibocsátás, ve-

széyes hulladék stb.). *Ki kell térnie a tervnek a helyi hulladéklerakók, szeméttelpek elhelyezésének és működtetésének esetlegesen termőföldet érintő környezeti hatásaira.*

8. *A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet szerint javasolt betartani a „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.*

Erzsébet település a 49/2001. (IV. 3.) Korm. Rendelet melléklete szerint nem nitrátérzékeny terület.

Azonban a tervezés, illetve az engedélyezés során az alábbi jogszabályokra figyelemmel kell lenni:

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV. 3) Korm. rendelet előírásai szerint irányadó jelleggel be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerő helytől számított 100 méteren belül. Hígtrágya tároló nem létesíthető a 46/1999. (III. 18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a rendezési terv elfogadásával egy időben szükségszerű a település teljes közigazgatási területére **az állattartás helyi szabályainak kidolgozása**. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X. 19.) Kormányrendelet tartalmazza. A jogszabály alapján kiadott teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálatra való kötelezés kiadásáról a vizsgálat időszakában nem szerezünk tudomást, ilyen tevékenység a területen nem is folyik.

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1.sz. melléklete tartalmazza. Nagy létszámú állattartásra vonatkozóan a következő állat-

férőhelytől szükséges az engedélyezési eljárás lefolytatása, új illetve meglévő állattartó telepeknél a terv-illetve a környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció alapján:

40.000 férőhely baromfi számára

2.000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,

750 férőhely kocák számára.

A felülvizsgálat eredményeként fogantatott, terület felhasználást érintő kérdéseket a szerkezeti illetve szabályozási tervben is rögzíteni kell, melyre a rendezési tervek módosításakor kiemelt figyelmet kell fordítani.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi-, és vízközei élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A Dél-dunántúli Vízügyi Felügyelet, mint szakhatóság, a következők szerint foglalt állást:

„Amennyiben olyan területek beépítésére kerül sor, amelyeken a csapadékvizek elvezetése még nem megoldott, úgy a beépítés előtt a terület vízvezetésére a Dél-dunántúli Vízügyi Felügyeletről vízjogi engedélyt kell kérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletben foglaltak figyelembe vételével.

A település vízellátását a Dunántúli Regionális Vízmű Rt. biztosítja a Szederkényi kútból, illetve a Duna vízből. A vízbázis nem sérülékeny, így a 123/1997 (VII. 18.) Korm. rendelet korlátozásai a területhasználatokat nem befolyásolják.

A kommunális szennyvíz gyűjtését jelenleg egyedileg telkenként végzik, amely – tekintettel a valószínűsíthetően számos esetben nem megfelelő gyűjtőaknára – jelentős mértékű talaj- és felszín alatti vízszennyezést okoz. A kommunális szennyvíz elszállítását vállalkozó végzi.

A keletkező szennyvizet a gyűjtőmedencékből engedélyezett ürítő helyre kell szállítani. A környezetszennyezés megakadályozása érdekében szennyvízszippantást és szállítást a környezetvédelmi hatóság engedélyével rendelkező vállalkozó végezhet. A szippantott szennyvizet a pécsváradi szennyvízürítő helyre szállítják, amely jelenleg csak megtúrt állapot, nem minősíthető megfelelő megoldásnak.

A teljes szennyvízközmű kiépítését szeretné megvalósítani a helyi önkormányzat, melyhez a szükséges anyagi háttér hiányzik, elképzelések születtek a szennyvízhálózat megépítésére, azonban konkrét tervvel sem rendelkezik a település. A csatornahálózat kiépítése elengedhetetlen feladat, melyet szükséges lenne a lehető leghamarabb megvalósítani.

A csapadékvizek elvezetésére nyitott, 90 %-ban burkolt árokrendszer szolgál, amely kiépített az egész településen. Kisebb vízhozamok esetén megfelelően biztosítja a csapadékvíz-elvezetést, azonban hosszabb esőzések alkalmával a Nagypalli-patak előnti a kerteket. A patak mederrendezésére lenne szükség, mert egyes mederszakaszokon eliszaposodás, a növényzet túlbujánzása figyelhető meg.

A parti sávok és vízjárta területek igénybevétele esetén a 46/1999. (III. 18.) Korm. rendelet előírásait be kell tartani, és fenn kell tartani a szabályozási tervben rögzített védősávot.

A parti sáv használata, valamint hasznosítása a vízügyi hatóság engedélyével és előírásai szerint történhet.

A vizek és közcélú vízi létesítmények fenntartása esetén a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A 123/1997. (VII. 18) Kormányrendelet 4.sz. melléklete rendelkezik az ivóvíz- és ásványgyógyvíz kezelő, tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeinek és védősávjainak méretezéséről.

A jogszabály szerint meghatározott védőterületek a következők:

Műtárgyak	Védőterületek méretezése
Zárt vagy épületben lévő vízkezelő vagy tároló	A védőterület sugara a műtárgy vagy építmény külső szélétől számított 10 m. 5 m-nél magasabb földfeltöltés esetén a rézsú talpától mért 5 m
Szabadban, nyílt vízfelszínnel történő vízkezelés vagy tárolás	50 m (különleges esetekben max. 100 m).
Víztechnológiai célra történő levegőbeszívás helye (légszűrés nélküli esetben)	A védőterület szélétől legalább 20 m -re, a terepszint felett legalább 3 m-re.
Víztornyok (magastéri tárolók) zártrendszerű átmenelők és nyomásfokozók	Védőterületek nem, csak a vezetékek védősávjának kijelölése szükséges.
Földbe fektetett vízvezeték	A védősáv határa a vezeték felett a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolsáig terjed.

<p>Párhuzamosan haladó vízvezetékek és szennyvízcsatornák</p> <ul style="list-style-type: none"> - ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső, vagy ha mélyebben fekszik, de a vízvezeték talajvízben, vagy annak közelében van - ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a vízcső száraz talajban van - nyomás alatti szennyvízcsatornacső esetében 	<p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 1-1 m; 2 m-nél kisebb tengelytávolságú két vezeték esetében megfelelő állékonyságú szennyvízcsatorna alkalmazásával.</p> <p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban 0,5-0,5 m.</p> <p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban 2-2 m.</p>
<p>Szennyvízcsatorna és vízvezetékcső kereszteződése</p> <ul style="list-style-type: none"> - ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső 	<p>A szennyvízcsatorna elhelyezése a keresztezési ponttól számított 2-2 m hosszúságú vízzáró védősőben vagy fedett vasbeton vályúban a közúti terhelés mértékének megfelelő állékonysággal.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és két vezeték közötti szintkülönbség 0,5 m-nél kisebb - ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5-1 m között van 	<p>A vízcső megépítése a kereszteződési ponttól mindkét irányban mért 2-2 m, összesen tehát 4 m hosszúságon belül csőkötés nélkül, a szennyvízcsatorna építése a keresztezési ponttól mindkét irányban mért 1-1 m, összesen tehát 2 m hosszban, legalább 10 cm vastag beton burkolattal.</p> <p>A vezetékek építésére az előző bekezdésben a szennyvízcsatornára vonatkozóan foglaltak az irányadók.</p>

A Baranya Megyei Közlekedési Felügyelet a környezetvédelemre vonatkozó állásfoglalását az alábbiak szerint adja meg:

A tervezett utak esetében szükségesnek tartja a környezetvédelmi vizsgálatot és a közlekedési javaslatra vonatkozó környezetvédelmi vélemény beszerzését, amely bizonyíthatja az új utak megvalósíthatóságát, vagy rosszabb esetben feltárhatja, hogy az adott helyen a tervezett utat nem lehet megépíteni.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatalának állásfoglalása alapján:

A Hivatal hatáskörébe tartozó kérdésekben és jogszabályon alapuló követelményeket a 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről 94. (1) bekezdése,

„ A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési létesítmények elhelyezésének lehetőségét.”

Valamint a 2003. évi CI. Törvény a postáról 40. (1) bekezdése,

„A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell a postai létesítmények elhelyezésének lehetőségeit.” rögzíti.

Az elhelyezés területét a 253/1997.(XII.20.) Kormány rendelet 26. (1) bekezdése szabályozza, további műszaki iránymutatást az MSZ 7487 ad, míg az elhelyezés engedélyezésének feltételeit a 29/1999. (X.6.) KHVM rendelet határozza meg.

A távközlés, a távközlési infrastruktúra fejlődése településrendezési eszközökkel befolyásolható, támogatható vagy korlátozható. A távközlés az információs társadalom infrastrukturális környezete, fejlődése a települések fejlődésére –egyebekben az elektronikus közigazgatás, a gyors információcsere és a távmunka eszközeként – jelentős hatású lehet.

A LEVEGŐMINŐSÉG MEGŐRZÉSE

A községben esetlegesen letelepülni kívánó, vagy ott ipart indító vállalkozások engedélyezési eljárásában figyelemmel kell lenni a levegőtisztaság-védelmi tárgyú jogszabályok előírására, annak érdekében, hogy a meglévő levegőminőségi állapot javuljon, de legalább ne romoljon. Az alábbiakban ezen irányelvek kerülnek ismertetésre:

A levegő védelmével kapcsolatos szabályok zömét a módosított 21/2001. (II. 14.) Kormányrendelet tartalmazza. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A légszennyezettségi határértékekről a módosított 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet rendelkezik. A jogszabály 4.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a rendelet 1.1. számú mellékletében szereplő légszennyező anyagokra – a rendelet (4) bekezdésében foglaltak kivételével – a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag	Veszélyességi fokozat	Határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
		órás	24 órás	éves

Kén-dioxid	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid	II.	100	85	40
Nitrogén-oxidok	II.	200	150	70
Szén-monoxid	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (összes)	III.	200	100	50
		30 napos határérték		
Ülepedő por (nem toxikus)	IV.	16 g/m ² x 30 nap		

* 8 órás mozgó átlag

A (4) bekezdés rendelkezik a jogszabály 2. számú mellékletében felsorolt légszennyező anyagok esetében meghatározott területre vonatkozó ökológiai határértékekről.

A tervezési terület jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettségi paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV. 19) KöM rendelettel.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th} –nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a módosított 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

A módosított 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmenti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élvezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

Erzsébet település levegőminőségi helyzete kedvezőnek tekinthető.

A településen ugyan nem történik immisszió-mérés, azonban az immisszió-emisszió kapcsolatok törvényszerűségei szerint minősíthető a levegőminőség. Az Országos Közegészségügyi Intézet által kidolgozott minősítési módszer szerint megfelelő levegőminőségűnek tekinthető

a település, melyre az jellemző, hogy valamely gáznemű szennyezőanyag (SO₂, NO₂) esetében határérték túllépés nem fordul elő és por esetében is 10% alatt marad a koncentráció.

Megjegyezzük, hogy a további két kategória (mérsékelt szennyezett, szennyezett) lényegesen kedvezőtlenebb helyzetet minősítene.

A település levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
- illetve kis mértékben a közlekedés emissziója határozza meg.

A falu lakossága jellemzően fatüzeléssel oldja meg fűtését. A gáz bevezetése jelenleg folyamatban van, a 120 háztartásból 98 rendelkezik kiépített gázvezeték csomópontokkal, azonban a rákötések száma ebből csak 32-33 háztartás. A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó közlekedési út térségében jellemző, ám az igen kis forgalom miatt ez minimálisnak mondható. A településen ipari jellegű légszennyezőanyag-terhelés nincs.

Egyedi és lakossági fűtések

Az egyedi fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a fa-, szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

Kén-dioxid kibocsátás

A szénfajták éghető kéntartalma 0,7...6,0 % között változik, így a primer energiahordozók közül a legkedvezőtlenebbek az emissziós paraméterei.

A tüzelő- és fűtőolajok maximális kéntartalma 0,5...2,0 % között mozog, míg a földgáz és propán-bután gáz összes kéntartalma legfeljebb 100 mg/m³ lehet. Szintén alacsony éghető kén-tartalommal számolhatunk a fatüzelés esetében, hiszen a fában csak kevés organikus kén található.

A tüzelőolaj fűtés kén-dioxid emissziója mérsékeltnek, míg a gáztüzelésé elenyészőnek tekinthető. (Az égés során 1 kg kénből 2 kg kén-dioxid keletkezik.)

Szén-monoxid kibocsátás

A szén-monoxid képződése a tüzelési módtól és a hőtermelő berendezés kialakításától függ. A szén-monoxid égéstermékben való jelenléte általában az égés tökéletlenségére

utal. Az alacsony műszaki színvonalú berendezések esetén számolhatunk jelentősebb mértékű kibocsátással, mely javarészt a fa- és széntüzelésnél fordul elő.

A gáz- és olajtüzelésű berendezések esetén az égéstermék szén-monoxid tartalma hígítatlan száraz égéstermékre vonatkoztatva nem lehet több 0,1 tf%-nál, mely koncentráció megfelelő beállítás esetén nem lép fel. A fajlagos emisszió érték mindkét energiahordozónál: $1,5 \times 10^{-3}$ kg/h,kW.

Nitrogén-oxidok kibocsátása

Az égéstermékben jelenlévő nitrogén származékok (NO_x , NO, NO_2 , stb.) jelentős része magas hőmérsékleten (1500 °C felett) az égési levegő nitrogénjéből és oxigénből keletkeznek.

A fa tüzelése során – tekintettel az alacsony műszaki színvonalú tüzelő berendezésekre – csekély mértékű termikus NO_x képződéssel számolhatunk, hiszen a tüztér hőmérséklete alacsony.

A gáz- és olajtüzelés fajlagos emisszió értéke: 3×10^{-4} kg/h,kW.

A széntüzelés fajlagos nitrogén-oxid légszennyezőanyag keletkezése ennél kevesebb.

Szilárdanyag kibocsátás

Az égéstermék káros szilárd szennyezőanyaga a korom és a pernye. Legkedvezőbb kibocsátást gáztüzelés esetén tapasztalhatunk. A fajlagos emisszió értéke $1,5 \times 10^{-6}$ kg/h,kW. A tüzelőolajok hamutartalma maximum 0,1 %. Ennek a mennyiségnek csupán egy része emittálódik. A fűtőfelületen a por teljes mennyiségének 1/3...2/3 része lerakódik, mely rontja a tüzelés hatásfokát.

Fa- és széntüzelés esetén az égéstermékben lévő káros szennyezőanyag mennyisége függ a hőtermelő berendezés kialakításától és az energiahordozó hamutartalmától.

Általánosságban elmondható, hogy a szilárdanyag emisszió mértéke a rostély típustól és légtechnikától függően $(0,05...0,2) \times G_{\text{hamu}}$ (keletkező hamu mennyisége) összefüggéssel jellemezhető.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való teljes körű rácsatlakozást.

A lakossági eredetű légszennyezés elsősorban a fűtési idényre jellemző.

Intézményi légszennyezés

A közintézmények fűtéséhez az alábbi tüzelőanyagokat és berendezéseket használják:

- a) Iskola: barnaszén. A hőtermelő berendezés típusa: Carborobot PV-80.
- b) Óvoda: gáztüzelés. A hőtermelő berendezés egy kisteljesítményű falikazán.
- c) Polgármesteri hivatal és konyha: gáztüzelés. A hőtermelő berendezés egy kisteljesítményű falikazán.
- d) Kultúrház: gáztüzelés. A hőtermelő berendezés egy kisteljesítményű falikazán.

A hőtermelő berendezések teljesítménye nem haladja meg a 140 kW-ot, így a módosított 21/2001. (II. 14.) Kormányrendelet alapján azok kéményei nem minősülnek bejelentésre kötelező pontforrásnak.

Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó közlekedési út térségében jellemző. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok jelentősebb zavaró hatása.

Egyéb tevékenység

A településen jelenleg nem ismert jelentősebb légszennyezést okozó beruházás megvalósítására vonatkozó terv, azonban a szabályozási előírásokban rögzítjük, hogy a módosított 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmenti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élelmezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A vonatkozó jogszabályok irányadó jellegű betartásával (elsősorban a 49/2001. (IV. 3) Kormányrendelet elvárásai és a "jó mezőgazdasági gyakorlat" szabályairól szóló előírások) hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok. Az állattartásból származó konfliktusok elkerülése érdekében állattartási rendelet kidolgozása és megalkotása szükséges.

E rendeletet tartalmára vonatkozóan az alábbiakat ismertetjük:

– rögzíteni kell a lakossági gazdálkodási, kedvtelési célú és üzemszerű, valamint a nagyszámú (193/2001. (X. 19) Korm. rendelet 1. sz. melléklet 11. pontja, a módosított 21/2001. (II. 14.)